

Буряд Республикын Верховно

Соведэй IX сессие угтуулан

Зай, нүхэд, нэгэ талааа, хоинише, нүгөө талааа гашуудалтайше саг орожо ерэдэ байна. «Буряд Республикын аравдугаай хэлэ- нүүд тухай Буряд Республикын хуули» (проект) байгша оной апрелин 30-да гараан «Буряд үнэндэ» волигодбо. Иимэ хуулин гараха, саашаа баталагдаха болонодо баярламаар, омогорхоомор гэсэе ха. Юуб гэхэдэ, Байгал шадарай газар дайдын үндэһэн яһатан — бурядуудай түрэл хэлэн хойшоо гараан, хагдаха, мартагдаха болоһон ушар үннөө хойшо олонинтэ зоний ханаа зобооһор.

Зэдэн жэлэй урда тээ Хурамхаан ногагый Арзгунуурунда Гагарын союзной хүдэлмэришэдэй сугалаанда хабаадласаа ном. Тэндэхи зоний түрэл хэлэн дээрэ шууяса, найрса суглаа хэхэдэнь, тон хоноирхоомор, уярмаарыше байгаа бэлэй. Миний бага ябаханда, Хэжэнгийн ногагый «Комсомол»

Хэдэн жэлэй урда тээ Хурамхаан ногагый Арзгунуурунда Гагарын союзной хүдэлмэришэдэй сугалаанда хабаадласаа ном. Тэндэхи зоний түрэл хэлэн дээрэ шууяса, найрса суглаа хэхэдэнь, тон хоноирхоомор, уярмаарыше байгаа бэлэй. Миний бага ябаханда, Хэжэнгийн ногагый «Комсомол»

ТҮРЭЛ ХЭЛЭН ТУХАЙ БОДОЛНУУД

жо, нимэрхүүгээр бөшэе хаа, һайн гэжэ ханагана; «Республикын гүрэнэй засагай ба хүтэлбэрин зургаануудай хүтэлбэрилгэсэд буряд хэлэ мэдэхгүй хая, энэ хэлэ мэдэхэ орлогшоной ртой тү, али туһалагшадтай байха ёһотойе. Энэ статьяе ондоо болго- даха зэргэтэй.

Хэдэн жэлэй урда тээ Хурамхаан ногагый Арзгунуурунда Гагарын союзной хүдэлмэришэдэй сугалаанда хабаадласаа ном. Тэндэхи зоний түрэл хэлэн дээрэ шууяса, найрса суглаа хэхэдэнь, тон хоноирхоомор, уярмаарыше байгаа бэлэй. Миний бага ябаханда, Хэжэнгийн ногагый «Комсомол»

Агропромышленна комплекс

Республикын хүдөө аж- ахуйн предпритнууд хаба- райнгаа тарилгада бэлэхлээ хэжэ байһар. Тарилгын эхэндэ бүхидөө 272 мянга шаху гектар наар хахалданхай гэхэ гү, али ошэнь тарилгын бүхы газарай 38 процентны бэлдэгдэхэй болоно. Нёдондойхидо орходо, мүнөө жэлдэ газар элдүүлхэ, мүн уһалуурин техникэ заһабарилха хэрэг нэгэ бага доошоо юм. Ан- рель харын эхэндэ бүхы тракторай 18 процентны, ан- забанай 22, культиваторнуудай 24, уһалуурин агрега- дуудай 30 процентны үшөө бэлэн бэшэ байгаа.

Байгалай районуудай алар 40 гаран процент анхануудыс бэлэн болгогдохо ёһотой юм.

Республикын ажыхууд байгша ондо, нёдондойхидо орходо, дидэһэн түлшис абалгаа 16-һаа 9 процент бага болгоһон, харин бензин нөөсөлгээ 8-һаа 10 процент- дэ хүргэһэн байна. Энэ жэлэй нэгэдэхэ квар- талай туршад нитын ажыхуудтай мал ажалай продукци үйлдэбэрлэхэ, гүрэнэ худалдаха хэмжээн эрд

Table with 3 columns: 1991 он, 1992 он, 1991 оной хитой сэтгүүлдэ, 1992 ондо үрэлдэ.

Колхоз, совхозуудта, ажыхууд коорондын болон хүдөө ажыхын хамтын предпритнуудта үйлдэбэрлэгдөө, мянган тонноор Мяхан (мал болон шубууд үүсэлэгдэжэ худалдагдаа, амидын шөгнүүрээр) 13,1 9,7 75 38,6 30,0 78 64,3 53,1 83

Ундэһэн, миллиноор Бүхы категориян ажыхууд худалдаа, мянган тонноор Малдай ба шубуудай мяхан (амидын шөгнүүрээр) 12,3 10,3 84 31,5 20,6 85 55,2 44,4 80

Буряд хэлэе хүгжөөхэ тухай газет, журналуудта яһалаше бэшэһэбди, радио, телевиденер дамжуулабди. Төд үнэн дээрэ үндэһэн хэлээ хүгжөөхэ, шудалха талаар урэгшаа хэгдэһэн алхамуудайше гэжэ угы даа. Минь хоһон шашалдаан, гоё, гоё хөөрлөдөө болошоод, эдэ бүгэдэ дүүрэнэ. Тэдэ хэлэнүүд тухай хуулин проект соо нимэ үгэнүүд бин: «Хэлэн — ямарыше үндэһэн яһатанай ажаимдаралай оюон боло- лой талаар түшэг тулгуурин, үндэһэн яһатанай агууехэ баялж болоно».

АИП-гай буйлуулан бол- босоруудад халбарда 12,8 миллион түхэриг гэхэ гү, али үйлдэбэрин бүхы хал- баринуудта табигдаһан капи- талайна һомолонгуудай 10 процентны хэрэглэгдэбэ.

Гэр байрануудай барилга- да капитална һомолонгуудай гол хуын (67 процен- тын) хэрэглэгдэһэн байха юм. 1991 оной нэгэдэхэ кварталянда орходо, мүнөө жэлдэ хоёр дахин эхэ- гэхэ гү, али 50 бэлэжон метр хэ- байранууд барилгад оруулагдаа.

Эрэм Ухаае Хүгжөөхэ Зорилгоор

Республикын ногагый бод- неждэ горитой мүнээн зөөр эрдэм ухаанай шухала элбарда һомолһон Яхадай элбары үүсхэл хайшамаар юм. «Науна в Сибири» газетин мэдээлэлэй ёһоор, ре- спубликада эрдэм ухаа хүг- жөөлгын тухай хэсэ бай- гуулагданхай. Алмазай, неф- тин ба нүүрһе олзоборил- гын промышленносттай хол- боотой шэжэлгэнүүдэй мүн- гэн зөөр зорюулагдана. Гадаа зарим шэжэлгэ хэсэ хүдэлмэришэд туһаламжа үзүү- лэдэхэ юм.

Гүрэнэй зүгөө үгтэдэ мүнээн эрдэм хороогоод, Сибириин эрдэм ухаанай хо- сорхо туйлдаа хүрөөд бай- хада, ногагый боднеждэ гор- итой дамжэлтэ хөгжөөдэ, «Сибирь» гүрэн компленсо программе бөөлүүдэдэ ха- баадаг эрдэмэй ба үйлдэ- бэрин коллективүүдэй тоо үгтэһэн жэлдэ хоёр дахин үсөөрөө һэн. Сибириин бу- садыше ногагуд Яхадай нэ- шэн дагаа бээ гэжэ эрдэм- тэд пайдана. Сибириин 17

Манай республикын Вер- ховно Соведэй Түрүүлгшэ Л. В. Потанов өөрөө ород яһанай хүн аад, буряд хэлэ мэдэхэ нүгэр гэжэ хэлсэдэ. Төд үнэн дээрэ бурядай хэлэн дээрэ үгэ хэлээб гэжэ тэрэн ядархадан, ханаа зобор- итойыше, эиедэтэйше байһан юм.

Хэрэг хүтэлэгэ тухай. Үндэһэн буряд хэлэн дээрэ хэрэг хүтэлжэ эхилсэгүй хаа, буряд хэлэндэ орой- доошые хураагуйбди. Поли- тическэ, эконоическэ бо- лон элдэб таргынүүдые буряд болжо, тэдэндэ да- даагүй, хураагүй, хэрэглэ- гүй хаамнай, үндэһэн хэлэ шудалалга үнөөхил хуушан байрадаа үлэхэл даа. Гу- шаад жэлэй саада тээ нимэ юрын ушар болоһон юм. Теле- фоносор «эвонилхо» гэжэ хэлсэдэг байгабди. Ханаа- гай нэгэ хүн «хонхолохо» гэ- жэ үгэ оруулаа. Мүнөө тэрэ- ний юрын ярынай үгэ бо- лошоод ябадаг.

Буряд зоний олоор ажа- хуудад ногагуйда, жэшэл- хэдэ, Захаамнида, Тунхэндэ, Эзэдэ, Хурамхаанда, Яруу- нада, Хэжэнгэдэ болон бу- сад газарнуудта хэрэг хүтэ- лэлые буряд хэлэн дээрэ ябуулаа хаа, түрэл хэлээ шудалха, хүгжөөхэ, хүндэл- хэ хэрэг гэсэ харжа байса урэгшаа даб гэхэ һэн ха.

Ород хэлэн — агууехэ хэ- лэн. Ородор ушанха юу- зин олон. Төд бүхы юумэ- мнай ород хэлэн дээрэ бай- хада, яахыншые аргагүй. Буряд зоний диялхын олон ногагуйда суглаануудыс гансал буряд хэлэн дээрэ үгтэргэхэ шухала гээд ха- нагдана.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Буряд хэлэн дээрэ хү- мүүжэл ябуулгад хүүгэдэ саадууд, ялинууд, лицей- нүүд, гимназиууд бин бо- лоо хаа, ямар һайн һэм! Бу- ряд хэлэн дээрэ хэшэл ябуулгад гансал интернет хургуулы Улаан-Үдэдэ бин. Хотын буряд үхүбүүдэй һу- раха тухай хургуулы бин болгоо хаа, баясамаар һэн.

Республикын хэлэнүүд тухай хуулин проект үшөөл түхэй байна. Статья бүхэн хурса, яб-тал болгохо шухала. Эгээл гол шухала юуниин бэ гэхэдэ, буряд хэлэнэй эрхэ — статус ехэ болохоһоо гадна, буряд хэлэ шудалалгыс бүтэдэ ара- дай хэрэг гэжэ тоолохо бо- лонобди. Эзэмэй саг зуу- рын эхмээс ябуулаа, комп- пани бэшэ. Энэ хуулин про- ект тушаа уншагдай олон тоото дуралхад орхо бай- хада, тэдэниин заагаагүй эндэ оруулаха хэрэгтэй. Тэрэнгүй хаа, Верховно Соведэй юнэ- дэхи сессид дээрэ энэ хуу- лине баталһанай үргүй.

Урдад жаргад онуудаар энэ колхоздо зүгэ барина, ажалалдаа мед худалдагша һэн. Төд түр сагуудта «ухаа ехэтэй ноёд һайд» хуу юумэндэ оролсохо, хор- жо болоуулан юм. Нёдондо жэлээ мартагдаһан халбары хөргөгдэжэ эхилбэ. Һайхан мед үгэдэ ургамалнууд таригдаа. Гэршүүхэ, мүн доингойт фацели гүрэн сээг- тэй шанар һайтай мед үгэдэ ургамал таригдана. Ингэ- жэ колхозойгоо ажалалдаа зүгын тоо худалдажа, аша- тай юумэ хонэ гэсэ. Зүгэ үсхэбэрлэхэ үүсхэл мүн лэ Н. Ц. Аюшиннаа эхитэй.

Мүнөө үедэ сагай хэлэ хүндэше һанды, эрдэмтэ агроном хабарай халуун ханые урэгшатай үгтэргэхэдэн гэ- жэ найдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ц. Аюшин.

Э. БУДЛЕВ. Авторай фото.

БЭРХЭ МЭРГЭЖЭЛТЭН

Николай Цыремпилович Аюшин Ульдергэ ногагта аха- лаша агрономор хүдэлжэ зуураа, таряа ургуулаха арга шадбаряа гүйсэд хэрэглэжэ, Яруунын район со суур- халхай юм. «Ажалдаа шуналтай, зондоо эгэлтэй хүдөө ажыхын мэргэжэлтэй нэгэн», — гээд Николай Цырем- пилович тухай ногагтан хэлсэдэ.

Эзэмшэе тон ауб. Юуб гэбэл, Ульдергэ колхоздо жэлээ жэлдэ һайн ураса абтадаг. Эндэ колхозой прав- ления гүшүүн Аюшинай оролдогоо эхэ юм. «Догой», «Гэрэл» гүрэн эрхим сортын оббос, «Витим» гүрэн ешөөн, «Сэлэнгэ» гүрэн шэниис Ульдергын уларилда таарма- жтай, жэл бүри хүрэнгийн һайн ороһон уганэ. Мүнөө хамаг юумэной үнэтэй сэнтэй болоһон сагта урэнэ ху- рэнгэ бөдрэжэ зободогүй, ажыхын өөридэ ямар эхэ ал- малта, арьбалалта болоно гэсэбди.

Убнэ тэжээл бэлдэхэдэ Николай Цыремпилович ехэ анхаралаа хандуудад. Тиммээс Ульдергэдэ жэл бүхидэ шэжэ шанар һайнтай убнэ тэжээл бэлдэхэгдэдэ гэсэбди. Гадаа ажыхын бэрхэ мэргэжэлтэн механизаторнуудта ханаагаа зободог, анхаралаа хандуудажэ юм. Тиммээс сугтаа ажалдаг зонинь Н. Ц. Аюшинине үнэн зүр- хэнөө хүндэдэг.

Урдад жаргад онуудаар энэ колхоздо зүгэ барина, ажалалдаа мед худалдагша һэн. Төд түр сагуудта «ухаа ехэтэй ноёд һайд» хуу юумэндэ оролсохо, хор- жо болоуулан юм. Нёдондо жэлээ мартагдаһан халбары хөргөгдэжэ эхилбэ. Һайхан мед үгэдэ ургамалнууд таригдаа. Гэршүүхэ, мүн доингойт фацели гүрэн сээг- тэй шанар һайтай мед үгэдэ ургамал таригдана. Ингэ- жэ колхозойгоо ажалалдаа зүгын тоо худалдажа, аша- тай юумэ хонэ гэсэ. Зүгэ үсхэбэрлэхэ үүсхэл мүн лэ Н. Ц. Аюшиннаа эхитэй.

Мүнөө үедэ сагай хэлэ хүндэше һанды, эрдэмтэ агроном хабарай халуун ханые урэгшатай үгтэргэхэдэн гэ- жэ найдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ц. Аюшин.

Э. БУДЛЕВ. Авторай фото.

Эрэм Ухаае Хүгжөөхэ Зорилгоор

Республикын ногагый бод- неждэ горитой мүнээн зөөр эрдэм ухаанай шухала элбарда һомолһон Яхадай элбары үүсхэл хайшамаар юм. «Науна в Сибири» газетин мэдээлэлэй ёһоор, ре- спубликада эрдэм ухаа хүг- жөөлгын тухай хэсэ бай- гуулагданхай. Алмазай, неф- тин ба нүүрһе олзоборил- гын промышленносттай хол- боотой шэжэлгэнүүдэй мүн- гэн зөөр зорюулагдана. Гадаа зарим шэжэлгэ хэсэ хүдэлмэришэд туһаламжа үзүү- лэдэхэ юм.

СНГ-ТОБШО ХОНИНУУД

үмэшилгэ абаба. Тэдэнэй олонини байрингаа түлөө нэгэшые мүнгэ түлөөгүй. ХАВАРОВСК. Эндэ нэгэ- дэһэн выставка дээрэ фер- мернуудай ажахынуудай ба- га хэмжээной шэжэ техникэ табигданхай. Фермернууд- дай участогууд дээрэ хүдөө ажыхын бүхы шаху хүдэл- мэрин дүүргэхэ аргатай Т-16 түхээлэй тракторай үндэһэн дээрэ бүтээгдэһэн түхээрлэ- гэ олоной анхарал татана. Тэрэнэй нэгэ миллион түхэ-

дүтэ байрлаха дуратайшуу- лые нигэжэ нэрлэдэг юм. Тэдэнэй олонини эгээн хо- лын, аалин намдуу нота- гуудта байрлаха дуратай. Мүнөө дээрэ төлдөр май- хангуд соо байрланхай, ха- рин намар тэһэл гэрнүүдыс бариха харартай. Тэдэ Су- ренскэ зүгэ үсхэбэрлэдэг совхоздо «Зам» гүрэн хам- тын ажыхы нээжэ, абаһан сусулаа банда оруулаа. СТАВРОПОЛЬ. Урэнэн болохо хартааба бүхэн эгээн багань 1 түхэриг сэнтэй бо- лонхой. Хэрэ зэргэ үнэтэй байгаашые һанын, хартааба- шад тэрэниин худалдажа абаһандаа сэдхэхэлэ ханан- ги байна. Юуб гэхэдэ, энэ урэнэн һайн урсага үгэхэ- һөө гадуур элдэб үбшэнүүд- тэ нэрбэгдэхгүй шанартай. Овоцой магасинуудһаа хүн зоний худалдан абаһан хартааба шанар муутай байдаг гэжэ үншэй мэдээ- ли, тэрэнэйгээ халадынь халха баатай болоно бишуу. Харин эйдэ тусгаар шанар- тай хартааба тариха ком- пинат эзэншэй ашаар амга- тай хартааба ехээр ургуу- лаха арга оддоо. Тингэжэ то- мо, сөөбөр хартааба худал- дадаг ондоо гүрэнүүдтэ аатархалаа болихообди. Шэнэ аргын онсо илгаа юун бэ гэхэдэ, хартаабын «нодэн» бүхэниин отолго абаад, шанарынь нарын нягтаар шэжэлһэнэй һүү- лээр түрүүшээр шөл амһарта соо ургууудар байна.

Уншагшын ханаа

НАЙДАБАРИ ТҮРҮҮЛНЭ ГҮ

Пула табигданан сэнгүүд хүн зоний гурма зориг, ханаа сэдхэхэл нэн түрүүн гал- хуруулаа гэгшэ ааб даа, 1992 он ямар жэл болохо абга гэжэ гайхажэ байнгүй, эдэс хоолой зүйлнүүдэ ар- га шадлаараа нөөсөлһөн хү- нүүд мүнөө тэрэгээрээ үлэ хоолоо залгуулаха байна хаш. Магазинда ябталатай бай- хан мяха, тоһо, колбаса, эд бараа даншыс үнэтэй гээд, баран багаар худалдажа аба- набди. Эдэс хоолой хэтэр- хэ үнэтэй болобошые, хүн зон магазинуудта юундэ оро- нго гэжэ хананат? Түрүүн ямар сэнтэй болооб гэжэ ха- рахаа ородог хаа, мүнөө сөнгины доошохоо аа гү гүрэн найдалтайгаар магазин руу харгылгаар хабди.

Дэлгүүрэй харилсаанда ороходо бүхы юумэн элбэг- жэ гүрэн найдалтай буруу байба. Эдэс хоол, эд бараан юундэ элбэгжэһгүйб гэжэ- дэ, нимэ шалтагануудһаа дилдана гэжэ ханаанб, Нэгэдэхээр, предпритнуу- дые гүрэнэй мэдэллээ гар- таха, үмсэллээ хэжэ худал- гана, энэ онд улаар ябуулагда- на. Эзэмшэе боложо, оло- ниин предпритнууд, колхоз, совхозууд гансал элбөг хэ- равад лэ, продукци хээр гар- таха гэнэ ородонгой. Тингэ- жэ промышленна предприт- нуудай хоорондох харил- саа холбоон таһарханхай ааб даа.

Хоёрдохор, продукци үй- лдэбэрлэдг шэнэ предприт- нууд бэшэ, харин үйлдэ- бэрлэгдэһэн бэлэн продук- ци худалдадаг, ондоо тээ- һэ худалдажа абадаг бир- жэнүүд даншыс хаа олон болоо. Минь ханаанда, мүнөөнэй эрхэ байдалда бир- жэнүүд арад зоний аша ту- лада юушыс хонгуй ха. Бу- лан продукци дээрэ өөһдөн сэн нэмжэ худалдажадаа, эдэ биржэнүүд айхабтар ехээр байаа. Тинь бир- жын хүдэлмэришэд, бро- жернууд, зарим кооператор- нууд, хубин ажал ябуулаг- чид гэхэ мэтын хүнүүд бэлэ мурөөр байжана. Нүүгэ талаһаа мүнэг зөөрөөр ту- слиур байдалтай пенсионер- нууд, оюутад бүри үгыржэ байна. Мүнөө зонийнай 70 — 80 хуын үгтэй шаху ажабайдалтай. Эндэ нэмжэ

хэлэхэдэ, мүнөө хүнүүд эдэс хоолой зүйлнүүдыс абажа худалдагуй. Салин абаһанай удаа хармаһаны хэды ву- заарашые һанын, магазинда нэгэ дахин оромо гарана- ханын һүүдээр үлэ залгаха мүнээн элбэгүл шаху. Мүн абаһан эдэс хоолойн зүйл- нүүд бирахгүй оборхон ха- юм. Олон хүнүүд нимэ ха- налтай байна.

Россин вице-премьер Г. Бурбулис сэн пула табигда- ган тэрэ тоодо үнээд Гахайнууд 100,3 87,3 Хонид ба ямаад 1570,4 1370,3 Морид 64,3 61,9 Шубууд 3144,3 2817,2

Бурятын, Хэжэнгийн, Бар- гажанай, Тарбагатайн райо- нуудай ажыхуудай адууна малай тоо толгой олоор хо- роодоб.

Агропромышленна комп- ленсыс хүгжөөгдэе зорюу- лагдаһан капитална һомо- лонгуудай 187,8 миллион түхэригнэ ашагладаба. Энэнь арадай ажыхын хүг- жолдэ табигданан мүнээн зөөрини 17 процентны боло- но.

24,9 миллион түхэригэй сэнтэй гол фондүүд аша- лдагдаа эхилһон байна. Тэрэнэй 85 процентны үйлдэ- бэрин хэрэгсэлэй объек- туудтэ, түхээрлэгнүүдтэ зор- юулагдаа.

АИП-гай буйлуулан бол- босоруудад халбарда 12,8 миллион түхэриг гэхэ гү, али үйлдэбэрин бүхы хал- баринуудта табигдаһан капи- талайна һомолонгуудай 10 процентны хэрэглэгдэбэ.

Гэр байрануудай барилга- да капитална һомолонгуудай гол хуын (67 процен- тын) хэрэглэгдэһэн байха юм. 1991 оной нэгэдэхэ кварталянда орходо, мүнөө жэлдэ хоёр дахин эхэ- гэхэ гү, али 50 бэлэжон метр хэ- байранууд барилгад оруулагдаа.

Республикада хуулин ханаа (фермернууд хуули) үр- гэлжүүлүүдэ буряд хэлэ мэдэхэ хуули (проект) байгша ондо, нёдондойхидо орходо, дидэһэн түлшис абалгаа 16-һаа 9 процент бага болгоһон, харин бензин нөөсөлгээ 8-һаа 10 процент- дэ хүргэһэн байна.

Уншагшын ханаа

НАЙДАБАРИ ТҮРҮҮЛНЭ ГҮ

Пула табигданан сэнгүүд хүн зоний гурма зориг, ханаа сэдхэхэл нэн түрүүн гал- хуруулаа гэгшэ ааб даа, 1992 он ямар жэл болохо абга гэжэ гайхажэ байнгүй, эдэс хоолой зүйлнүүдэ ар- га шадлаараа нөөсөлһөн хү- нүүд мүнөө тэрэгээрээ үлэ хоолоо залгуулаха байна хаш. Магазинда ябталатай бай- хан мяха, тоһо, колбаса, эд бараа даншыс үнэтэй гээд, баран багаар худалдажа аба- набди. Эдэс хоолой хэтэр- хэ үнэтэй болобошые, хүн зон магазинуудта юундэ оро- нго гэжэ хананат? Түрүүн ямар сэнтэй болооб гэжэ ха- рахаа ородог хаа, мүнөө сөнгины доошохоо аа гү гүрэн найдалтайгаар магазин руу харгылгаар хабди.

Дэлгүүрэй харилсаанда ороходо бүхы юумэн элбэг- жэ гүрэн найдалтай буруу байба. Эдэс хоол, эд бараан юундэ элбэгжэһгүйб гэжэ- дэ, нимэ шалтагануудһаа дилдана гэжэ ханаанб, Нэгэдэхээр, предпритнуу- дые гүрэнэй мэдэллээ гар- таха, үмсэллээ хэжэ худал- гана, энэ онд улаар ябуулагда- на. Эзэмшэе боложо, оло- ниин предпритнууд, колхоз, совхозууд гансал элбөг хэ- равад лэ, продукци хээр гар- таха гэнэ ородонгой. Тингэ- жэ промышленна предприт- нуудай хоорондох харил- саа холбоон таһарханхай ааб даа.

Хоёрдохор, продукци үй- лдэбэрлэдг шэнэ предприт- нууд бэшэ, харин үйлдэ- бэрлэгдэһэн бэлэн продук- ци худалдадаг, ондоо тээ- һэ худалдажа абадаг бир- жэнүүд даншыс хаа олон болоо. Минь ханаанда, мүнөөнэй эрхэ байдалда бир- жэнүүд арад зоний аша ту- лада юушыс хонгуй ха. Бу- лан продукци дээрэ өөһдөн сэн нэмжэ худалдажадаа, эдэ биржэнүүд айхабтар ехээр байаа. Тинь бир- жын хүдэлмэришэд, бро- жернууд, зарим кооператор- нууд, хубин ажал ябуулаг- чид гэхэ мэтын хүнүүд бэлэ мурөөр байжана. Нүүгэ талаһаа мүнэг зөөрөөр ту- слиур байдалтай пенсионер- нууд, оюутад бүри үгыржэ байна. Мүнөө зонийнай 70 — 80 хуын үгтэй шаху ажабайдалтай. Эндэ нэмжэ

хэлэхэдэ, мүнөө хүнүүд эдэс хоолой зүйлнүүдыс абажа худалдагуй. Салин абаһанай удаа хармаһаны хэды ву- заарашые һанын, магазинда нэгэ дахин оромо гарана- ханын һүүдээр үлэ залгаха мүнээн элбэгүл шаху. Мүн абаһан эдэс хоолойн зүйл- нүүд бирахгүй оборхон ха- юм. Олон хүнүүд нимэ ха- налтай байна.

Россин вице-премьер Г. Бурбулис сэн пула табигда- ган тэрэ тоодо үнээд Гахайнууд 100,3 87,3 Хонид ба ямаад 1570,4 1370,3 Морид 64,3 61,9 Шубууд 3144,3 2817,2

Бурятын, Хэжэнгийн, Бар- гажанай, Тарбагатайн райо- нуудай ажыхуудай адууна малай тоо толгой олоор хо- роодоб.

Агропромышленна комп- ленсыс хүгжөөгдэе зорюу- лагдаһан капитална һомо- лонгуудай 187,8 миллион түхэригнэ ашагладаба. Энэнь арадай ажыхын хүг- жолдэ табигданан мүнээн зөөрини 17 процентны боло- но.

24,9 миллион түхэригэй сэнтэй гол фондүүд аша- лдагдаа эхилһон байна. Тэрэнэй 85 процентны үйлдэ- бэрин хэрэгсэлэй объек- туудтэ, түхээрлэгнүүдтэ зор- юулагдаа.

АИП-гай буйлуулан бол- босоруудад халбарда 12,8 миллион түхэриг гэхэ гү, али үйлдэбэрин бүхы хал- баринуудта табигдаһан капи- талайна һомолонгуудай 10 процентны хэрэглэгдэбэ.

Гэр байрануудай барилга- да капитална һомолонгуудай гол хуын (67 процен- тын) хэрэглэгдэһэн байха юм. 1991 оной нэгэдэхэ кварталянда орходо, мүнөө жэлдэ хоёр дахин эхэ- гэхэ гү, али 50 бэлэжон метр хэ- байранууд барилгад оруулагдаа.

Республикада хуулин ханаа (фермернууд хуули) үр- гэлжүүлүүдэ буряд хэлэ мэдэхэ хуули (проект) байгша ондо, нёдондойхидо орходо, дидэһэн түлшис абалгаа 16-һаа 9 процент бага болгоһон, харин бензин нөөсөлгээ 8-һаа 10 процент- дэ хүргэһэн байна.

Замай тэмдэглэлүүд

ХЭБЭД НОМХОН ХЭЖЭНГЭДЭЭ...

ХАРГЫДА ТҮРЭХЭН БОДОЛНУУД

Хүнэй ханаан гэжээ айхбатр хонин хэлбэртэй. Нэгэ үедэ муу юмэн огто анхаргадахаяа болжио, гансал найн юмэн ухаандашн орохо. Заримдаа, үсөөн ушарта даа, нахан соошин ушаршан муу юмэн зоосошн холодохогүй мэтээр уурхайлаад, амар заяашни талдуулдаг.

Хүнэй ханаан гэжээ айхбатр хонин хэлбэртэй. Нэгэ үедэ муу юмэн огто анхаргадахаяа болжио, гансал найн юмэн ухаандашн орохо. Заримдаа, үсөөн ушарта даа, нахан соошин ушаршан муу юмэн зоосошн холодохогүй мэтээр уурхайлаад, амар заяашни талдуулдаг.

Хүнэй ханаан гэжээ айхбатр хонин хэлбэртэй. Нэгэ үедэ муу юмэн огто анхаргадахаяа болжио, гансал найн юмэн ухаандашн орохо. Заримдаа, үсөөн ушарта даа, нахан соошин ушаршан муу юмэн зоосошн холодохогүй мэтээр уурхайлаад, амар заяашни талдуулдаг.

Хэдынэйше сагта харахдаа, урдандаа Яруунамай үзэхэлэн байхан байгаалигтай бэлэй. Ойроо хүртөөгүй шахуу ой тайгамнай, тала дайдамнай ямар байханаар харагдадаг байгаа гэжээ!

Гэбшье Бага, Ехэ Яруунада шуджаа ородог голнуудай саашанхи хуби заяан тухай бодомжолоогүйдэ, дурдаагүйдэ аргагүй болонхой.

Бага Яруунада зүүн тээлээнь Догно, Тэлэмбэ голнуудта абтабад. Бүгэдэ Бурядад уба шанартай табисатай, үргэлтэй энэ гэжэн үндэр дээрэ нутагаймийн олохон зоний үйдхарга шуудал, зоболон, тулилган, нүлэх шэбэл, тахал үбшэн олохо газараа олсон, үлэһэн байжа магад ааб даа.

Хүн гэжээ байнаар ябахандаа, талаан амжалтын тухадаа, ахэ, эсгын, элинсэг хулинсагай бунгайг худоар ябанабди гэлээдэгби. Тиммэхэе мүнөө сагай байдал харахандаа, бун нүгэл хоёрой илгаа толоруулжаа болбод, бун үйлдэхээс болбод ябанан бүхэлэй үе үе зоний нүгэл ха гү гэжэ нагшаб. Тиммэхэе бун үйлдэхээс, аханарайнгаа, өөдөнгөөс нүгэл сагааруулжаа ларяал гэжэ наханар агша.

Шалсаанын үргэлэй гарзта эрээд, байгаалин, дээдын гэгээнэй агуу зарлигаар гантг шугуугаар нийлэгдэн гунгарба болгодонол ханагдадаг хабсагча, олон тоото зурамаар бүрхөөгдөн хунагууде, йөөгүүдье харахдаа, онсо ондоо болсоно.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР

БОКС. Бурядад багшанарай институтай студент, спортын мастер Бата Баттуев СЧГ-гэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, Турцида үнгэргэгдэхэ мурьсөөндө хабдаахаяа ошбо.

Воксоор уласхоорондын ааншалта мурьсөөн юонинин 5-да Монголой нинлэл Улаан-Баатар хотодо эхилэхэ юм. Улаан-Удын ЛВРЗ-гэй спортын клубы сохсын тухай хургуулин хураанад Баяржаб Гомбоев, Владимир Даржа, Виктор Аюшев, спортын мастерууд Олег Широков, Александр Кривонос энэ мурьсөөндэ хабдаахана.

ХУНГЭН АТЛЕТИКЭ. Маратоний урилдаагар дэлхэйн түрүү хуури эзэлхын түлөө мурьсөөн найхан Португалида болобо. 42 километр 195 метрэй зайда эстафетэ дамжуулгатай урилдаанда Россин суглуулагдамал командда зургадаху хуури эзэлээ. Манай нутагай багшан, спортын мастерта кандидат Анастасия Денчинова энэ урилдаанда хабдаажа, тус амжалтада хубитала оруулан байха юм.

Буряад аратай суута хуби-гвардин полковник, Советскэ Союзай Геройи Владимир Бузиневич Борсоевой дурасхалда зориулагдажа, 10 километрэй зайда хүнгэн атлетикын урилдаан Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайнда совет аратай туйлаан Илалтын 47 жэлэй ойн үдэр Советуудай галмай дээр үнгэргэгдэн байгаа.

СССР-эй турба дахин чемпион, спортын мастер Геннадий Тимонин энэ зайе 30 минута 98 секунда соо галтажа, илалта туйлаад дурасхалта шангуудта хүртэбэ, Зүүн Сибирини технологическа институтай студент, спортын мастерта кандидат Альбина Ленталь эхээр нүүдэй дундааа шалгараа. Энэ зайдэ тэрэ 38 минута 03 секунда саг харуулан байха юм.

УРАН БАЙХАНАЙ ГИМНАСТИКА. Спортын энэ зүйлөөр «Байгалай толон» гэжэ занналта мурьсөөн апрель нарада Северобайкальск хотодо үнгэргэгдэбэ. Энэ мурьсөөндэ Улаан-Удын хотын Пионерүүдэй ордонгой дэргэдэхэ кружогтой гашууд—спортын мастера кандидатдауд Настя Чебакова, Вика Мархакшинова, Надя Личникова болон бусад хабдаахандаа, зарим үрражениүүдээр илалта туйлаан, шангай хууринууде эзэллэн байгаа.

ФУТБОЛ. Клубай командануудай дунда республикын түрүү хуури эзэлхын түлөө мурьсөөн эхилэб. Нэгдэхэй бүлэгтэ 14 команда хабдаана. Хойрдохи бүлэгтэ нааданууд эхилэб. Энэ бүлэгтэ команданууд үшөө хоёр бүлэг болоно хубааранхай.

Б.М. ЖИГЖИТОВ,

Хүн ба байгаали

ҮРИНЭРЭЙНГӨӨ ХУБИДА ҮЛӨӨЕЛ

Юуцдэб гэхэдэ, хүршэ Хятад оронхоо эршэн модондо, Озеринь кооператив, Тужин леспримхоз гэхэ мэтэ предпритиүүд энэ голнуудай захархи модо отолжон, «инсегэлжэл» байдаг. Эдэнэрхэе гадна, Яруунын модоной ажакхынаа эхилээд, ойдоо ехэ, бага ажакхынууд Яндэ Жэбэхээн, Хүлэрэгтэ голнуудай эрээрхи модондо довтолоор.

Мүнөө үедэ Яруунын куурууд унаар дүүрээд байна. Загаһанше ялала элбэг гэлсэгшэ. Загаһан тухай дурдаа хадаа нэгэ жэшээ ханууудаар, 1940 ондо Яруунын загаһанай завод шалсаарше, ээр эмсэгэйше талаар тулзууриг хааб даа. Тэдэ тэрэ жэлдэ нутагай үйлдэрэй 22 400 центур заһаа барилан юм. Харин 1990 ондо оройлоод 2030 центур загаһан оловоорилгодоо нам шуу. Энэманай манай энэ ондоо үйлдэрэй загаһадай үсхэбэригдэжэ байдаг болонһоо нутагай үйлдэрэй загаһадай дахин үсөөрлэн солоно гэжээ.

Гэхэ зуура нууринуудай ходо унаар дүүрэнхэй байдаггүй хэмжээн даа. Ган газуртайше жэлүүдэ тохобдожо болохо. Ийншэлэхэдэ, жаралд онуудта ганджаа, тулдунхайнд Бага Яруунаа малаа уналха аргагүй Солоо хэмжэй, Хабар тээшэ мутья хайлуулжа,

малаа уналха ушартай бонодо. Зундаа Гундын геологудта худга малтуулаа амараа бэлэбди. Тэрэ хутагайманай ухан мүнөөше болотор таһалдаагүй. Тэдэ жэлүүдтэ Хаймасан нуурай ухан шэргэжэ, Нарбатын сонхох тэндэнэ жэл бүри арбаад мянган центур үбнэ хурядаг болодо байгаа. Тийхэдэ Гулбайн нууриуудай ухан хатажа, шэргэнхинд мүн лэ үбнэ сабуудад болон юм.

Ган газуурай болоходо, Түрхэл, Алянга, Хара-Унадай Баярта, Дэмшэг гэхэ зэргын холын газарнуудта үбншөөлөө элгээжэ зобомжолондо, ээр эмсэгэйше талаар тулзууриг хааб даа. Тэдэ тэрэ жэлдэ нутагай үйлдэрэй 22 400 центур заһаа барилан юм. Харин 1990 ондо оройлоод 2030 центур загаһан оловоорилгодоо нам шуу. Энэманай манай энэ ондоо үйлдэрэй загаһадай үсхэбэригдэжэ байдаг болонһоо нутагай үйлдэрэй загаһадай дахин үсөөрлэн солоно гэжээ.

Гэхэ зуура нууринуудай ходо унаар дүүрэнхэй байдаггүй хэмжээн даа. Ган газуртайше жэлүүдэ тохобдожо болохо. Ийншэлэхэдэ, жаралд онуудта ганджаа, тулдунхайнд Бага Яруунаа малаа уналха аргагүй Солоо хэмжэй, Хабар тээшэ мутья хайлуулжа,

дэг. Хэрбээ голнуудай унаһа таһалдабал, ямар эхэ газра хэгдэхэ гэжээб. Зуннай сагта машинаар уна өөжжэ, малаа уналха ушартай болодохол.

Гол горхойдой хатахада, нууриуудай ухан дундаржа эхилхэ. Дахяад нууриуудай эвэлжэ байһан газарта — өвороорнь гэхээр үбнэ сабуудад болохоннай холо ба шадгад болохоннай холо болоо. Мододо абхуул-ханай гэмээр голнуудай эхин болодог булагуудай унаһа табижаа болоё наань, нууриууд дахиааа унаар дүүрэхэ, хэмдээ орохо гэжэ бодомжолоһоше дэмь. Хожомой жором ури наладнадай анхан Хураанда тинмэ нэртэй нууриууд байһан юм гэлсэгшэ гэжэ дурсан хооралдэжэ хууха бололол.

Байгалингаа балгынше аршалан хамгаалжа, хойго үсгөөгө эондо гар дамжуулан үгэхэ ёһотой бэшэ гүбди. Таанар юун гэжэ ханаһабта?

Мүнөө районотнай захирагаанай гулваа, нодоннайда эхилээд, нутагай зайһанууд, нитэ зон булдаа модо отолонхой шалтагаан гэжэ сэхэ хэлэхэ ёһотойдби. Тулдун, Хүлэрэгтэ голнуудай кугануудта 4—5 ажаһын мал зунадаг. Багсаажалан абаханда, 3 мянгагүй Солоо хэмжэй, Хабар тээшэ мутья хайлуулжа, млын хонид тэндэ бэлшэ-Тулдун хуурин.

ХОРОГО АБАХАЙН ХАМНИ

Индонезин Бантин нэгэ хүн Гундо орохын туха гансаараа хорго нуудтай байха гэдэ хулагдаа наймаандэй нэгэн соо нил амһарта соо кап хэдон зуура рото асаханууд удр үнгэргөөд байһа хойш эрээс сэгдэри гонга тэрэ Хорото абахайн хамни, муу юунаа, хунда добоно жэ Цецан хэлээ, баталхын туха гэдэ мунхын ага хэлээ, алха соолтад, тархи дээр суглааргашиде айд.

ЛИВАНЯЙ ШАЛГАРХА ДУ

«Ливан яһатан руу хайхаржэбэ дэдо загнаа дуурай гэрэхэ» гэжэ эвдэ үгэ соо дэмь элдэ. Ливаняй агууларга шалгартай зон. Ийншэ гурда амаралтан гурда туршдаа 49 агууларгайн байһан 1990 он хүдэртэ хэн гранжан даһан нимэ юомон асар нэч гээд полициг рилгээд тэмдэг мүнөө хулгайлан дүр.

ЗЭРЛИГ ЗУМ АЛШАЛ

Урда Африканы бург хотолоо ороно нүүд хүлэй үг мэдээлүүдэдэ асар Тандэ эрлэн эрлэн зонин бурдэнэ зон районот зон эрлэй, зурган тэдэ хайнааше тэдэ гүй байгаа.

БАГШЫН ХЭН

Намибин 13-на Бенжама Бандаа... шуугуудан сохюулжа, опера бататай болоо байрагатай нэгэ энэ унар болоно. Хүүбүүнэй эхэ даха хүсэлтэй. Хуулин директорын энэ агуу тоолоно. Ватна бүүн руу шалдан дамгархэй Бенжа гомторго гэжэ хуушлэно.

ДЭЛХЭЙН ТУ

Табан монгол вельосиндээр галга анишала гэжэ Байгаалда үжэр хуурагдтэй анишалагдашад гэжэ хэлэлтэй нэгэ бусадын юрын юм.

Азани, Европанын 22 оройн гүүр тэда гурша 10 харын турша велосипедистүүд километр газар гүйто. Анишалые лэши журналист Сайхан Испанди Барселондохи Олимпиадин зунаг Оулин телевиден ха хүсэлтэй. Дун ха анишала апарэ.

ТЭМЭЭН ШУМЯХАН АМ

Үнгэргэше өсөөст Европанын моделиеруудолоор «хэндэ гүй» байһан гентэ эхэ эрилтэ нэн. Тэмээн шумалгайнууда арһарнь сүүмхэгэнэй тууламгуу болоо бэлэй. Тингээшэ тэмээн үсхэбэригдэбэ нэн шубунай мэтшэ голын асуу эрээ. Томо шубуран килограмм байдаг ха юм. буунай мяха элгүй гонэ тоолоно эршэни мун алик кроноиди тэ хамлаар хушга.

Тэмээн шубунай гентэ эхэ эрилтэ нэн. Тэмээн шумалгайнууда арһарнь сүүмхэгэнэй тууламгуу болоо бэлэй. Тингээшэ тэмээн үсхэбэригдэбэ нэн шубунай мэтшэ голын асуу эрээ. Томо шубуран килограмм байдаг ха юм. буунай мяха элгүй гонэ тоолоно эршэни мун алик кроноиди тэ хамлаар хушга.

ТАСС ай мэдэ

СПОРТ

Барилдааны үе.

СПОРТ

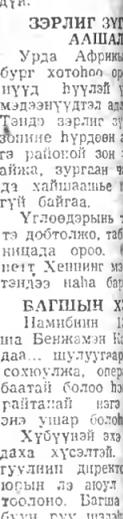
В. ПЛУТТЫН фото.

СПОРТ

В. ПЛУТТЫН фото.

СПОРТ

В. ПЛУТТЫН фото.

ХУДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ИЛАЛТА

«Мат» гөһөн үгэ шатаршан бүхэндэ ойлоготой ёһотой. Тэрэ араб хэлэнэй үгэ юм. Шүүгдэхэ гөһөн удхатай. Зарим мат тухай нэртэй байдаг: «хүүбүүнэй мат», «морин мат», «тэмээн мат» гэхэ мэтэ.

Хойр морьт мат табигдалаггүй. Тийхэдэ зүб хамгаалалта хэхэ хэрэгтэй. Шүүгдэхэ байһан ноёниё буланда хашаа асарбайн, гансал жэд болоходог юм. Тэрэ нэртэй хажуудай хүүбүүнэй хон байбал, тэрэнь наалта болоно, шүүгдэнэ магадгүй.

Хойр тэмээгэр мат табигдала, 18 ябадалаа дэмээ гаргангүй, хуулаха аратай. Тийхэдэ ноёниё хамхалсаха ёһотой юм.

Тэргээр мат табигта баһал ноёной аша туйлар бүтэдэг юм. Эндэ 16 ябадал туршда шүүжэ болоно.

Тэмээн морин хоёрот шүүхын тула 36 ябадал хэхэ хэрэгтэй болодо. Мун лэ ноёниё эдэбхтэйгээр хамхалсаха зэрэгтэй. Эндэ ехэ наринаар наалда, мат табигда юм. Юуб гэхэдэ, ганджа нөндө мат табигдала, 50 ябадалаа дээшэ гаргажа болохогүй.

Бэрсээр мат табигдала, 10-һаа дээшэ бэшэ ябадал хэхэ иүүдэг.

Хүндэтэ уншагда! Дурсагдаһан болондуудаар мат табига хурагтай!

МАТ ТАБИЛГА ТУХАЙ

«Мат» гөһөн үгэ шатаршан бүхэндэ ойлоготой ёһотой. Тэрэ араб хэлэнэй үгэ юм. Шүүгдэхэ гөһөн удхатай. Зарим мат тухай нэртэй байдаг: «хүүбүүнэй мат», «морин мат», «тэмээн мат» гэхэ мэтэ.

Хойр морьт мат табигдалаггүй. Тийхэдэ зүб хамгаалалта хэхэ хэрэгтэй. Шүүгдэхэ байһан ноёниё буланда хашаа асарбайн, гансал жэд болоходог юм. Тэрэ нэртэй хажуудай хүүбүүнэй хон байбал, тэрэнь наалта болоно, шүүгдэнэ магадгүй.

Хойр тэмээгэр мат табигдала, 18 ябадалаа дэмээ гаргангүй, хуулаха аратай. Тийхэдэ ноёниё хамхалсаха ёһотой юм.

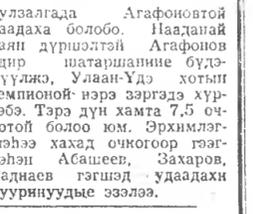
Тэргээр мат табигта баһал ноёной аша туйлар бүтэдэг юм. Эндэ 16 ябадал туршда шүүжэ болоно.

Тэмээн морин хоёрот шүүхын тула 36 ябадал хэхэ хэрэгтэй болодо. Мун лэ ноёниё эдэбхтэйгээр хамхалсаха зэрэгтэй. Эндэ ехэ наринаар наалда, мат табигда юм. Юуб гэхэдэ, ганджа нөндө мат табигдала, 50 ябадалаа дээшэ гаргажа болохогүй.

Бэрсээр мат табигдала, 10-һаа дээшэ бэшэ ябадал хэхэ иүүдэг.

Хүндэтэ уншагда! Дурсагдаһан болондуудаар мат табига хурагтай!

ШАТАРАЙ БОДОЛГО

Шатарай композитор А. Лебедев (1934 он).

Сагаанниё эхилээд, хоёр ябадалаар мат табиха.

БУРЯТИЯ мүнөөдэрэй номерто

Буряад Республикын Верховно Советэй комитетүүдтэ, «Залуу хубалган ухаа-таш—манай гол найдал» — Верховно Советэй эрдэмтэй, хуралсабай, соёлой болон спортын талаар комитеттэй түрүүлгеша С. В. Камалхонтой хонх хөөрлөдөн.

Элуурые хамгаалтын ху-дэмэригдэхэдэй аялалые урмашуулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай Россин Федерациин Президентын зарлиг.

БАГАХАНААРШЫЕ НАА, ХЭБЛЭЛ ТУХАЙ

Одоо хэдынэйше сагта хэбэд номхон Хэжэнгын бурядууд ёһо заншалнуудаа, хэлээ, соёлоо нангинээр сахина ябадаг байгаа гээд хэлэхэ дүүрэн эрхтэйб гэжэ ханааб. Тиймэхээ «Хэжэнгэ» хонинүүдэй редакцида ороходо, бусадһаа ондоохонхоо хэблээдэ хандадаг ёһотой гэжэ гансата ханаа бэлэб.

Ингээд абаад харахдаа, тиймэхээ шонги. Тээд анхаралтайгаар хараад байхдаа, байдалын баһал хүндэ хэбэртэй. Хэблээлэй эдэбхи үүсхэлээр, оролдолгоор гол түлэб шэрээгдэн хубилган шэрээгдэхэ тэрэниё нимэ үбшэнгэйгөөр сохихо юм гэжэ хоёр жэлэй саана

мэдээ наа, бидэнэр, журналистууд юун гэхэ байгаа хабинда? Одоол хэн мэдэб даа? Зүүгөөр Хэжэнгэдэ хоёр хониниё урданайхидад аадлар бэшшье наа, гаралан заандаа ха юм. Энэ найн. Тиймэхээ зохёохы коллективээ нүдэ ноуругүй сөөгүүдэ, тараангүй байжа үзэхэ, ахан шадлаараа хонинио үлөөхы өрөлдөхо, улам хониниоор бэшжэ, уншагшадтаа хэрэгтэй байһанаа харуулжа зорилго мүнөө гол болоод байна. Угы наа, дэлгүүрэй оршондо амидраха гэжэ хүшэр баймаар лэ даа.

Ц. ГАЛАНОВТА ЗОРЮУЛАГДАА

Маанадай хэбэд номхон Хэжэнгэе ошонгон гол ушарнай республикын мэдээшэ уран зохёолшо Цэрен Галановай нэртэй холбоотой байһан юм. Хэжэнгын аймагай хуруулинуудай буряад хэлэнэй багшанарай методсоветэй шиндэхэбээр энэ уран зохёолшын бүтээлүүдтэ зориулагдаһан нэмэл хэблээл-үдэшэ үнгэргэхэ гэжэ хэлсэгдээ бэлэй.

Эгээл эндэ түрүүшын зо-хёол бэшгэдэ, түрүүшынээ уншагшадые олоо, хүсээс абаа, дали жэгүүдэ батал-наар, түрөл нутагаа суур-хуулан нийдэ ха юм. Тиймэхээ Хэжэнгын 1-дэри дунда хуруулин акто-ва зал со сугларһан багшанарые, хурагшадые, уншагшадые харахандаа, зосоо баартай байгаа нэн. Зоний ухаан бодол, оюун сэдхэл тэдхэхэ, ариудхаха талаар эхэ ажал хэжэ ябанан зонине хүндэлхэ, найниё хүсэжэ, апа габылаань сэгнэ-хэ сэнэгтэй халда нутагаар-хилини сагай хүндэ дан даруулошогүй ха юм даа.

Нэн түрүүн буряад поэ-дүүдэй шүлгүүдые хэрэг-дэ бурхидгэдэн «Инаг дурэн бин гү?» гэһон компо-зици сугларгашадта дурад-хагдаа. Шагнажа хуухала, уярмаар, сэдхэлэхэ хүдэл-гэмээр байгаа нэн. Шүлг-үүддэй композици тон зо-хиодор, тааруугаар, удхын-гаа талаар нягта холбоотой-гоор бүридхэгдэн байха юм. Эндэ Хэжэнгын айма-най пионерүүдэй байшан-гай кружогые хүтэлбэрилэг-шэ Сэлмэг Сампилова Ци-реновагай габыа ехэ, сааша-дашыё болоһон юумэндэ энэ бэлиттэй режиссер он-

Эгээл эндэ түрүүшын зо-хёол бэшгэдэ, түрүүшынээ уншагшадые олоо, хүсээс абаа, дали жэгүүдэ батал-наар, түрөл нутагаа суур-хуулан нийдэ ха юм. Тиймэхээ Хэжэнгын 1-дэри дунда хуруулин акто-ва зал со сугларһан багшанарые, хурагшадые, уншагшадые харахандаа, зосоо баартай байгаа нэн. Зоний ухаан бодол, оюун сэдхэл тэдхэхэ, ариудхаха талаар эхэ ажал хэжэ ябанан зонине хүндэлхэ, найниё хүсэжэ, апа габылаань сэгнэ-хэ сэнэгтэй халда нутагаар-хилини сагай хүндэ дан даруулошогүй ха юм даа.

Нэн түрүүн буряад поэ-дүүдэй шүлгүүдые хэрэг-дэ бурхидгэдэн «Инаг дурэн бин гү?» гэһон компо-зици сугларгашадта дурад-хагдаа. Шагнажа хуухала, уярмаар, сэдхэлэхэ хүдэл-гэмээр байгаа нэн. Шүлг-үүддэй композици тон зо-хиодор, тааруугаар, удхын-гаа талаар нягта холбоотой-гоор бүридхэгдэн байха юм. Эндэ Хэжэнгын айма-най пионерүүдэй байшан-гай кружогые хүтэлбэрилэг-шэ Сэлмэг Сампилова Ци-реновагай габыа ехэ, сааша-дашыё болоһон юумэндэ энэ бэлиттэй режиссер он-

со габыатай гээд гансата тэмдэглээ. Удаань Цэрен Галановай «Хун шубуун» гэжэ романаар, «Рэгээмаа» гэжэ по-вестээр табигданан зүжэг хурагшадтай болон багшанарай хушөөр наадарһан бай-ха юм. Тийхэдэ айхбатр уншагта, зүрхэ сэдхэл хү-дэлгээ бүтээл болоо гэжэ гансата тэмдэглэхэ хэрэг-тэй.

Хэжэнгын 1-дэри дунда хуруулин директор Цы-дыл Гармаевич Цыренжа-пов, буряад хэлэнэй багша-нар Роза Базарова Шойн-журова, Роза Ямпилова Туникова, Сэсэг Цыренова Молонова, дээрэ дурса-гдаша Сэлмэг Сампилова Цыренова, бусад багшанар болон хурагшад энэ хэблээл-үдэшэ эмхидхэлгэдэ эдэбхи-тэйгээр хабдаалсажа, бэ-лиг шадабарийа харуулаа.

Цэрен Раднаевич Гала-новай багын нүхэр Балбар Цыренжапович Батомпанов нэгэ илассата хураһан, мүнөө багшаар хүдэлдэг Ири-на Санжмитыпова Мунки-на болон Улаан-Үдлөөн эр-дэн бидэнэр дүрэн айлша-д үгэ хэлээбди, Цэрен Гала-новта зориулан, нанамжа-раа хубалдаабди.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

Эмхидхэн байгуулагшад — Буряад Республикын Верховно Совет, Буряад Республикын Министруудэй Совет, Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл болон редакциин ажалша коллектив.

Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ. РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕВА Г. Х. ДОНДО-ГОЙЦА Ц. ЖИГЖИТОВ Б. М. Ж. (харуусалгата секретарь), НИМАНОВ П. И. (редактор орлошо), ПИМЧИНОВ С. Д. (редактор орлошо), ТОКТО-ХОВА В. Э. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ Б. Ц.

Редакцины телефоннууд: редакторай—2-50-96, приемный—2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, харуусалгата секретариин—2-50-52, секретариатай—2-66-76, таһагууд: советуудай хүдэлмэрин ба нийтин эмхидхүүдэй —2-34-05 (дагшан), 2-61-35, 2-56-23, социальн-экономическа — 2-64-36 (дагшан), 2-63-86, 2-67-81, 2-61-33, соёлой эрдэмтэй болон хуруулинуудай—2-60-21 (дагшан), 2-57-63, 2-67-81; ононикын хүдэлмэрин ба мэдээлэл—2-54-93 (дагшан), 2-34-05, 2-69-58; оршуулган—2-60-91; коммерческэ—2-35-81; корректорүүдэй—2-33-61, хэблээл-үдэшэ бэлдэгшэдэй [хуруулинуудай]—2-35-95, манай корреспондентүүд: Баргажанда—91-1-44, Закамескда—31-61, Агинскда—3-45-94.

Буряад Республикын Министруудэй Советэй эблэлэй телефоннууд: